YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

21 päivänä maaliskuuta 2002 *

Asiassa C-298/99,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään E. Traversa ja E. Montaguti, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Italian tasavalta, asiamiehenään U. Leanza, avustajanaan avvocato dello Stato G. Aiello, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Italian tasavalta ei ole noudattanut tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta arkkitehtuurin alalla sekä toimenpiteistä sijoittautumisoikeuden ja palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi 10 päivänä kesäkuuta 1985 annetun neuvoston direktiivin 85/384/ETY (EYVL L 223, s. 15), sellaisena kuin se on muutettuna direktiivin 85/384/ETY muuttamisesta Portugalin liittymisen vuoksi 27.1.1986 annetulla neuvoston direktiivillä 86/17/ETY (EYVL L 27, s. 71, ja direktiiviä koskeva oikaisu EYVL L 87, s. 36), 12, 20, 22, 27 ja 31 artiklan mukaisia velvoitteitaan eikä jäljempänä olevan 3 kohdan osalta EY:n perusta-

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

missopimuksen 59 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 49 artikla) mukaisia velvoitteitaan, koska se

1) ei ole toteuttanut kaikkia tarpeellisia toimenpiteitä pannakseen täytäntöön direktiivin 85/384/ETY 4 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan ja 2 kohdan sekä 7, 11 ja 14 artiklan,

2) on antanut

— 27.1.1992 annetun tasavallan presidentin asetuksen nro 129 (GURI nro 41, 19.2.1992, s. 18) 4 §:n 2 momentin a kohdan ja 10.6.1994 annetun korkeakouluasioista sekä tieteellisestä ja teknisestä tutkimuksesta vastaavan ministerin asetuksen nro 776 (GURI nro 234, 6.10.1995, s. 3) 4 §:n 1 momentin a kohdan, joissa säädetään yleinen vaatimus alkuperäisen tutkintotodistuksen tai sen oikeaksi todistetun jäljennöksen esittämiseen

— asetuksen nro 129/92 4 §:n 2 momentin c kohdan ja asetuksen nro 776/94 4 §:n 1 momentin c kohdan, joissa vaaditaan yleisesti kansalaisuutta koskevan todistuksen esittämistä

— asetuksen nro 129/92 4 §:n 3 momentin ja asetuksen nro 776/94 10 §:n, joissa vaaditaan järjestelmällisesti näiden asiakirjojen virallista käännöstä

— asetuksen nro 129/92 11 §:n 1 momentin c ja d kohdan, joissa pidennetään todistusten voimassaoloaikaa 5.8.1987 jälkeen,

3) on kieltänyt Italiassa palveluja tarjoavaa arkkitehtiä järjestämästä sinne pysyviä toimintaedellytyksiä (asetuksen nro 129/92 9 §:n 1 momentti),

4) on asettanut palveluja tarjoavalle arkkitehdille direktiivin 85/384/ETY 22 artiklan vastaisen velvollisuuden liittyä alueellisesti toimivaltaiseen arkkitehtiliiton alueosastoon (asetuksen nro 129/92 9 §:n 3 momentti ja asetuksen nro 776/94 7 ja 8 §), ja

5) on soveltanut asetuksen nro 129/92 4 §:n 6—8 momenttia direktiivin 85/384/ETY 20 artiklan 1 kohdan vastaisesti.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Jann sekä tuomarit S. von Bahr, D. A. O. Edward (esittelevä tuomari), A. La Pergola ja C. W. A. Timmermans,

julkisasiamies: S. Alber,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan asianosaisten 14.6.2001 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 13.9.2001 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut EY 226 artiklan nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 9.8.1999 ja jossa yhteisöjen tuomioistuinta vaaditaan toteamaan, että Italian tasavalta ei ole noudattanut direktiivin 85/384/ETY 12, 20, 22, 27 ja 31 artiklan mukaisia velvoitteitaan eikä jäljempänä olevan 3 kohdan osalta EY:n perustamissopimuksen 59 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 49 artikla) mukaisia velvoitteitaan, koska se

1) ei ole toteuttanut kaikkia tarpeellisia toimenpiteitä pannakseen täytäntöön direktiivin 85/384/ETY 4 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan ja 2 kohdan sekä 7, 11 ja 14 artiklan,

2) on antanut

— 27.1.1992 annetun tasavallan presidentin asetuksen nro 129 (GURI nro 41, 19.2.1992, s. 18, jäljempänä asetus nro 129/92) 4 §:n 2 momentin a kohdan ja 10.6.1994 annetun korkeakouluasioista sekä tieteellisestä ja teknisestä tutkimuksesta vastaavan ministerin asetuksen nro 776 (GURI nro 234, 6.10.1995, s. 3, jäljempänä asetus nro 776/94) 4 §:n 1 momentin a kohdan, joissa säädetään yleinen vaatimus alkuperäisen tutkintotodistuksen tai oikeaksi todistetun jäljennöksen esittämiseen

— asetuksen nro 129/92 4 §:n 2 momentin c kohdan ja asetuksen nro 776/94 4 §:n 1 momentin c kohdan, joissa asetetaan yleinen vaatimus, jonka mukaan on esitettävä kansalaisuutta koskeva todistus

— asetuksen nro 129/92 4 §:n 3 momentin ja asetuksen nro 776/94 10 §:n, joissa vaaditaan järjestelmällisesti näiden asiakirjojen virallista käännöstä

— asetuksen nro 129/92 11 §:n 1 momentin c ja d kohdan, joissa pidennetään todistusten voimassaoloaikaa 5.8.1987 jälkeen,

3) on kieltänyt Italiassa palveluja tarjoavaa arkkitehtiä järjestämästä sinne pysyviä toimintaedellytyksiä (asetuksen nro 129/92 9 §:n 1 momentti),

4) on asettanut palveluja tarjoavalle arkkitehdille direktiivin 85/384/ETY 22 artiklan vastaisen velvollisuuden liittyä alueellisesti toimivaltaiseen arkkitehtiliiton alueosastoon (asetuksen nro 129/92 9 §:n 3 momentti ja asetuksen nro 776/94 7 ja 8 §), ja

5) on soveltanut asetuksen nro 129/92 4 §:n 6—8 momenttia direktiivin 20 artiklan 1 kohdan vastaisesti.

Yhteisön lainsäädäntö

2 Direktiivillä 85/384/ETY säännellään tiettyjen muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroista tunnustamista automaattisesti arkkitehtuurin alalla kahden eri järjestelmän välillä.

3 Direktiivin 85/384/ETY 2—9 artiklalla, jotka ovat direktiivin II luvussa "Tutkintotodistukset, todistukset ja muut muodollista kelpoisuutta osoittavat asiakirjat, jotka antavat oikeuden aloittaa toiminnan harjoittamisen arkkitehtuurin alalla käyttäen arkkitehdin ammattinimikettä", perustetaan järjestelmä, jossa kaikki arkkitehtuurin alan ammattinimikkeet automaattisesti tunnustetaan vastavuoroisesti, kun ne täyttävät näissä säännöksissä asetetut edellytykset. Direktiivin 85/384/ETY 2 artiklassa säädetään seuraavaa: "Jäsenvaltioiden on tunnustettava sellaiset tutkintotodistukset, todistukset ja muut muodollista kelpoisuutta osoittavat asiakirjat, jotka on annettu jäsenvaltioiden kansalaisille toisessa jäsenvaltiossa 3 ja 4 artiklan vaatimukset täyttävän koulutuksen perusteella."

4 Direktiivin 85/384/ETY 4 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa täsmennetään, että on tunnustettava myös "Saksan liittotasavallan 'Fachhochschule'- ammattikorkeakouluissa järjestettävä kolmivuotinen koulutus sellaisena kuin sitä järjestetään tämän direktiivin tiedoksi antamisen ajankohtana ja siltä osin kuin se täyttää 3 artiklan vaatimukset, jolloin se antaa oikeuden aloittaa 1 artiklassa tarkoitettu toiminta kyseisessä jäsenvaltiossa arkkitehdin ammattinimikettä käyttäen, edellyttäen kuitenkin, että mainitun koulutuksen täydennyksenä on Saksan liittotasavallassa hankittu nelivuotinen ammattikokemus, jonka on vahvistanut antamallaan todistuksella sellainen ammatillinen toimielin, jonka rekisteriin tämän direktiivin säännösten tuottamia etuuksia tavoitteleva arkkitehti kuuluu".

5 Direktiivin 85/384/ETY 4 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Edellä 2 artiklan mukaisesti on tunnustettava myös yhteiskunnallisen uudistusohjelman osana tai osa-aikaisena korkeakouluopiskeluna tapahtuva koulutus, joka täyttää 3 artiklan vaatimukset ja jonka päätteeksi arkkitehdin tai arkkitehtitoimiston valvonnassa vähintään seitsemän vuoden ajan tällä alalla työskennelleet henkilöt voivat menestyksellisesti suorittaa kokeen arkkitehtuurin alalla. Kokeen on oltava korkeakoulututkinnon tasoinen ja 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettua päättökoetta vastaava."

6 Direktiivin 85/384/ETY 7 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltioiden on toimitettava mahdollisimman pian samanaikaisesti sekä muille jäsenvaltioille että komissiolle luettelo alueellaan annettavista tutkintotodistuksista, todistuksista ja muista muodollista kelpoisuutta osoittavista asiakirjoista, jotka täyttävät 3 ja 4 artiklassa säädetyt vaatimukset, sekä laitoksista ja viranomaisista, jotka antavat niitä.

Ensimmäinen luettelo on toimitettava 12 kuukauden kuluessa tämän direktiivin tiedoksi antamisesta.

Jäsenvaltioiden on samalla tavoin toimitettava tiedot kaikista muutoksista, jotka koskevat niiden alueella annettavia tutkintotodistuksia, todistuksia ja muita muodollista kelpoisuutta osoittavia asiakirjoja, erityisesti tiedot asiakirjoista, jotka eivät enää täytä 3 ja 4 artiklan vaatimuksia.

2. Komissio antaa luettelot ja niiden muutokset tiedoksi yleisölle julkaisemalla ne *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* kolmen kuukauden määräajan kuluttua niiden toimittamisesta. — — Komissio julkaisee määräajoin ajan tasalle saatettuja luetteloita."

7 Direktiivin 85/384/ETY 10—15 artiklassa, jotka ovat direktiivin III luvussa "Tutkintotodistukset, todistukset ja muut muodollista kelpoisuutta osoittavat asiakirjat, joiden perusteella on oikeus aloittaa toiminnan harjoittaminen arkkitehtuurin alalla saavutettujen oikeuksien tai voimassa olevien kansallisten säännösten nojalla", säädetään tiettyjen tyhjentävästi lueteltujen muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta siirtymäkauden ajan. Direktiivin 10 artiklassa säädetään seuraavaa: "Jäsenvaltioiden on tunnustettava 11 artiklassa luetellut tutkintotodistukset, todistukset ja muut muodollista kelpoisuutta osoittavat asiakirjat, jotka toinen jäsenvaltio on myöntänyt kansalaisilleen, jos näillä kansalaisilla tämän direktiivin tiedoksi antamisen ajankohtana jo on kyseinen pätevyystodistus tai jos he aloittavat kyseisen tutkintotodistuksen, todistuksen tai muun muodollista kelpoisuutta osoittavan asiakirjan saamiseen tähtäävän opiskelun viimeistään kolmantena lukuvuonna mainitusta tiedoksi antamisesta, vaikka pätevyystodistus ei täyttäisikään II luvussa säädettyjä vähimmäisvaatimuksia."

8 Automaattisesti tunnustettavien muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen joukossa on direktiivin 85/384/ETY 11 artiklan k alakohdan nojalla "Porton yliopiston luonnontieteellis-teknillisessä tiedekunnassa annettu insinöörin yliopistollinen tutkintotodistus ('Licenciatura em engenharia civil')". Tämä säännös lisättiin direktiivin 85/384/ETY 11 artiklaan direktiivillä 86/17/ETY.

9 Direktiivin 85/384/ETY 12 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on, tämän kuitenkaan rajoittamatta 10 artiklan soveltamista, tunnustettava seuraavat tutkintotodistukset, todistukset ja muut muodollista kelpoisuutta osoittavat asiakirjat siten, että ne jäsenvaltion alueella tuottavat samat oikeudet 1 artiklassa tarkoitetun toiminnan aloittamiseen ja sen harjoittamiseen arkkitehdin ammattinimikettä käyttäen kuin jäsenvaltion itsensä myöntämät pätevyystodistukset:

— sellaisten jäsenvaltioiden, joissa tämän direktiivin tiedoksi antamisen ajankohtana 1 artiklassa tarkoitetun toiminnan aloittaminen ja sen harjoittaminen arkkitehdin ammattinimikettä käyttäen on säänneltyä, jäsenvaltioiden kansalaisille antamat todistukset siitä, että haltija on ennen tämän direktiivin täytäntöönpanoa saanut oikeuden käyttää arkkitehdin ammattinimikettä ja on tosiasiallisesti harjoittanut tässä tarkoitettua toimintaa mainittuja säännöksiä noudattaen vähintään kolme peräkkäistä vuotta todistuksen antamista edeltäneiden viiden vuoden kuluessa,

— sellaisten jäsenvaltioiden, joissa tämän direktiivin tiedoksi antamisen ja täytäntöönpanon välillä saatetaan voimaan säännöksiä 1 artiklassa tarkoitetun toiminnan aloittamisesta ja sen harjoittamisesta arkkitehdin ammattinimikettä käyttäen, jäsenvaltioiden kansalaisille antamat todistukset siitä, että haltija on tämän direktiivin täytäntöönpanon ajankohtana saanut oikeuden käyttää arkkitehdin ammattinimikettä ja on tosiasiallisesti harjoittanut tässä tarkoitettua toimintaa mainittuja säännöksiä noudattaen vähintään kolme peräkkäistä vuotta todistuksen antamista edeltäneiden viiden vuoden kuluessa."

10 Direktiivin 85/384/ETY 14 artiklan mukaan "Saksan liittotasavallan toimivaltaisten viranomaisten antamat todistukset, joilla todistetaan, että Saksan demokraattisen tasavallan toimivaltaisten viranomaisten toukokuun 8 päivän 1945 jälkeen myöntämät pätevyystodistukset ovat samanarvoisia 11 artiklassa lueteltujen muodollisten pätevyystodistusten kanssa, on tunnustettava mainitussa artiklassa säädetyin edellytyksin".

11 Direktiivin 85/384/ETY 17—26 artikla sisältävät säännökset, joilla helpotetaan arkkitehtuurin alan tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen haltijoiden sijoittautumisoikeuden ja palvelujen tarjoamisen vapauden tehokasta käyttämistä.

12 Direktiivin 20 artiklan 1 kohdan mukaisesti "17 ja 18 artiklan mukainen menettely, jossa käsitellään asianomaisen oikeutta ryhtyä harjoittamaan 1 artiklassa tarkoitettua toimintaa, on saatettava päätökseen mahdollisimman nopeasti ja viimeistään kolmen kuukauden kuluessa kaikkien asianomaista koskevien asiakirjojen esittämisestä; tämä ei koske viivytystä, joka johtuu tämän menettelyn päätyttyä tehdystä muutoksenhausta".

13 Direktiivin 85/384/ETY 22 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Jos jäsenvaltio vaatii omilta kansalaisiltaan, jotka aikovat ryhtyä harjoittamaan tai harjoittavat 1 artiklassa tarkoitettua toimintaa, ammatillisen järjestön tai toimielimen antamaa toimilupaa, jäsenyyttä tai rekisteriin merkitsemistä, kyseisen jäsenvaltion on vapautettava palveluja tarjoavat muiden jäsenvaltioiden kansalaiset tästä vaatimuksesta.

Asianomaisen on tarjottava palveluja samoin oikeuksin ja velvollisuuksin kuin vastaanottavan jäsenvaltion kansalaisten; häneen on erityisesti sovellettava tässä jäsenvaltiossa voimassa olevia ammatillisia tai hallinnollisia menettelytapasääntöjä.

Tätä tarkoitusta varten ja 2 kohdassa mainitun palvelujen tarjoamista koskevan ilmoituksen lisäksi jäsenvaltiot voivat vaatia joko automaattista väliaikaista rekisteröintiä tai muodollista jäsenyyttä ammatillisessa järjestössä tai toimielimessä tai vaihtoehtoisesti rekisteriin merkitsemistä luodakseen mahdollisuudet

alueellaan voimassa olevien ammatillisten menettelytapasäännösten soveltamiselle edellyttäen, että tällainen rekisteröinti tai jäsenyys ei viivytä tai millään tavoin vaikeuta palvelujen tarjoamista eikä myöskään aiheuta palveluja tarjoavalle henkilölle lisäkustannuksia.

— —

2. Vastaanottava jäsenvaltio voi vaatia asianomaista antamaan toimivaltaisille viranomaisille ennakolta ilmoituksen palvelujen tarjoamisesta, jos siihen liittyy hankkeen toteuttaminen sen alueella."

14 Direktiivin 85/384/ETY 27 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Jos on perusteltua aihetta epäilykseen, vastaanottava jäsenvaltio voi vaatia toisen jäsenvaltion toimivaltaista viranomaista todistamaan oikeaksi toisessa jäsenvaltiossa myönnetyt tutkintotodistukset, todistukset ja muut muodollista kelpoisuutta osoittavat, II ja III luvussa tarkoitetut asiakirjat."

15 Direktiivin 85/384/ETY 31 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät toimenpiteet 24 kuukauden kuluessa sen tiedoksi antamisesta ja ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

Jäsenvaltioilla on kuitenkin kolme vuotta aikaa tiedoksi antamisesta ryhtyä noudattamaan 22 artiklan säännöksiä.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä tarkoitetuista kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle."

Kansallinen lainsäädäntö

16 Italian tasavalta antoi asetuksen nro 129/92 ja asetuksen nro 776/94 sen jälkeen, kun yhteisöjen tuomioistuin oli 11.7.1991 antanut tuomion asiassa C-296/90, komissio vastaan Italia (Kok. 1991, s. I-3847), jossa todettiin, että Italian tasavalta ei ollut toteuttanut tarpeellisia toimenpiteitä direktiivin 85/384/ETY saattamiseksi osaksi kansallista oikeusjärjestystä.

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

17 Koska komissio katsoi, että direktiivi 85/384/ETY oli pantu osittain virheellisesti ja osittain riittämättömästi täytäntöön Italian oikeudessa, se aloitti jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn. Kehotettuaan Italian tasavaltaa esittämään huomautuksensa komissio osoitti tälle jäsenvaltiolle 23.3.1998 päivätyllä kirjeellään perustellun lausunnon, jossa se kehotti tätä toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet noudattaakseen kyseiseen direktiiviin perustuvia velvoitteitaan kahden kuukauden määräajassa lausunnon tiedoksiannosta. Italian hallitus ei vastannut tähän lausuntoon, joten komissio nosti nyt käsiteltävän kanteen.

Kanneperuste, jonka mukaan direktiivin 85/384/ETY 4 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan ja 2 kohdan sekä 11 ja 14 artiklan täytäntöönpano on laiminlyöty

18 Komissio arvostelee Italian hallitusta siitä, että se ei ole pannut täytäntöön direktiivin 85/384/ETY 4 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa ja 2 kohtaa, 11 artiklan k alakohdan seitsemättä luetelmakohtaa eikä 14 artiklaa.

19 Italian tasavalta vastaa tähän, että koska kyseiset säännökset ovat riittävän selviä, täsmällisiä ja ehdottomia, ne ovat välittömästi sovellettavissa, vaikka Italian lainsäätäjä ei olisikaan pannut niitä täytäntöön. Säännösten välittömän oikeusvaikutuksen vuoksi direktiiviä 85/384/ETY ei ole rikottu, sillä direktiivin säännösten päämäärät on saavutettu.

20 Tältä osin on huomattava, että Italian viranomaisten toteuttamat direktiivin 85/384/ETY täytäntöönpanotoimenpiteet sisältyvät asetukseen nro 129/92 ja asetukseen nro 776/94.

21 Näissä asetuksissa ei ole sellaisia säännöksiä, joissa varmistettaisiin direktiivin 85/384/ETY 4 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan, joka koskee Saksan liittotasavallan "Fachhochschulenissa" annetun koulutuksen automaattista tunnustamista, sekä direktiivin 4 artiklan 2 kohdan ja 14 artiklan täytäntöönpano.

22 Sitä paitsi vaikka asetuksen nro 129/92 liitteessä luetellaan direktiivin 85/384/ETY 11 artiklassa mainittuja todistuksia, siinä ei mainita tämän artiklan k alakohdan seitsemännessä luetelmakohdassa tarkoitettua "Porton yliopiston luonnontieteellis-teknillisessä tiedekunnassa annettua insinöörin yliopistollista tutkintotodistusta (*licenciatura em engenharia civil*)". Siten myös direktiivin 85/384/ETY 11 artiklan täytäntöönpano osoittautuu puutteelliseksi.

23 Direktiivin 85/384/ETY 4 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan ja 2 kohdan sekä 11 artiklan k alakohdan seitsemännen luetelmakohdan ja 14 artiklan välitöntä oikeusvaikutusta koskevan Italian hallituksen väitteen osalta on muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltio ei voi vedota direktiivin välittömään oikeusvaikutukseen perustellakseen sitä, ettei se ole toteuttanut määräajassa direktiivin tavoitteen mukaisia täytäntöönpanotoimenpiteitä (ks. mm. asia 102/79, komissio v. Belgia, tuomio 6.5.1980, Kok. 1980, s. 1473, 12 kohta ja asia C-96/95, komissio v. Saksa, tuomio 20.3.1997, Kok. 1997, s. I-1653, 37 kohta).

24 Direktiivin 85/384/ETY 4 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan ja 2 kohdan sekä 11 artiklan k alakohdan seitsemännen luetelmakohdan ja 14 artiklan täytäntöönpanon laiminlyöntiä koskeva kanneperuste on siis hyväksyttävä.

Kanneperuste, jonka mukaan direktiivin 85/384/ETY 7 artikla on pantu täytäntöön puutteellisesti

25 Komissio väittää, että Italian hallitus on pannut direktiivin 85/384/ETY 7 artiklan täytäntöön vain osittain, sillä asetuksen nro 129/92 liitteessä A mainitaan ainoastaan direktiivin 85/384/ETY 11 artiklassa luetellut tutkintotodistukset viittaamatta komission tiedonantoihin, joilla kyseisessä 7 artiklassa tarkoitettu luettelo saatetaan määräajoin ajan tasalle, ja mainitsematta myöskään sitä, että näissä tiedonannoissa esitetyt tutkintotodistukset on tunnustettava automaattisesti.

26 Italian hallituksen mukaan kansallisessa oikeudessa ei ole tarpeen luetella nimenomaisesti automaattisesti tunnustettavia todistuksia. On nimittäin riittävää, että tutustutaan komission tiedonantoihin.

27 Tältä osin on todettava, että direktiivin 85/384/ETY 7 artiklassa ei nimenomaisesti velvoiteta jäsenvaltioita ottamaan komission 7 artiklan 2 kohdan

mukaisesti julkaisemissa luetteloissa mainittuja tutkintotodistuksia, todistuksia ja muita muodollista kelpoisuutta osoittavia asiakirjoja automaattisesti tunnustettavia todistuksia koskevaan kansalliseen luetteloon.

28 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan direktiivi on kuitenkin saatettava osaksi kansallista oikeusjärjestystä siten, että direktiivin tehokas soveltaminen täydessä laajuudessaan turvataan riittävän selkeällä ja täsmällisellä tavalla, jotta siinä tapauksessa, että direktiivillä pyritään luomaan oikeuksia yksityisille, he saavat tietää kaikki oikeutensa ja voivat tarvittaessa vedota niihin kansallisissa tuomioistuimissa. Tämä edellytys on erityisen tärkeä, kun direktiivin tarkoituksena on luoda oikeuksia toisten jäsenvaltioiden kansalaisille (ks. asia C-365/93, komissio v. Kreikka, tuomio 23.3.1995, Kok. 1995, s. I-499, 9 kohta ja em. asia komissio v. Saksa, tuomion 35 kohta).

29 Todistusten tehokkaan vastavuoroisen tunnustamisen turvaamiseksi arkkitehtuurin alalla on välttämätöntä, että muiden jäsenvaltioiden kansalaiset voivat saada tietoonsa ne todistukset, jotka on tunnustettava automaattisesti vastaanottavassa jäsenvaltiossa.

30 On todettava, että Italian lainsäädäntö ei sisällä riittäviä säännöksiä siitä, mitkä todistukset on tunnustettava. Asetuksen nro 129/92 liite A koskee direktiivin 85/384/ETY 11 artiklassa tarkoitettujen tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen tunnustamista vain siirtymäkauden ajan. Asetuksen nro 129/92 2 §:ssä säädetään ainoastaan direktiivin 85/384/ETY 3 artiklan edellytykset täyttävien todistusten tunnustamisesta. Kyseisen asetuksen 5 §:n 1 momentin a kohdan mukaan sijoittautuminen sallitaan, mikäli asianomaisella on tunnustettu todistus. Asetuksen 9 §:n 1 momentin a kohtaan sisältyy vastaava säännös palvelujen tarjoamisen vapauden harjoittamisen osalta.

31 Näin ollen myös direktiivin 85/384/ETY 7 artiklan puutteellista täytäntöönpanoa koskeva kanneperuste on hyväksyttävä.

Kanneperuste, joka koskee velvollisuutta esittää alkuperäinen todistus tai oikeaksi todistettu jäljennös

32 Asetuksen nro 129/92 4 §:n 2 momentin a kohdassa säädetään, että arkkitehtien, jotka haluavat, että heidän toisessa jäsenvaltiossa myönnetty todistuksensa tunnustaan Italiassa, on esitettävä alkuperäinen tutkintotodistuksensa tai oikeaksi todistettu jäljennös.

33 Komission mukaan tätä vaatimusta pitäisi soveltaa vain niissä tapauksissa, joissa vallitsee epäilyksiä todistusten aitoudesta. Komissio viittaa tältä osin direktiivin 85/384/ETY 27 artiklaan, jossa säädetään, että "jos on perusteltua aihetta epäilykseen, vastaanottava jäsenvaltio voi vaatia toisen jäsenvaltion toimivaltaista viranomaista todistamaan oikeaksi toisessa jäsenvaltiossa myönnetyt tutkintotodistukset, todistukset ja muut muodollista kelpoisuutta osoittavat asiakirjat". Komission mukaan tätä säännöstä on tulkittava siten, että todistusta ei ole todistettava oikeaksi, mikäli ei ole perusteltua aihetta epäillä sen aitoutta.

34 Komissio katsoo, että velvollisuudesta alkuperäisen todistuksen tai oikeaksi todistetun jäljennöksen esittämiseen aiheutuu hakijana olevalle arkkitehdille lisäkuluja, mikä muodostaa palvelujen tarjoamisen vapauden ja sijoittautumisvapauden esteen. Italian viranomaisten asettamat tavoitteet voidaan saavuttaa vähemmän rajoittavilla keinoilla kuten velvollisuudella tavanomaisen varmentamisen tai jäljennöksen esittämiseen.

35 Italian hallitus esittää, että asetuksen nro 129/92 4 §:n 2 momentin a kohdasta komission mukaan aiheutuvat esteet eivät ole perusteettomia eivätkä suhteetto-

mia. Direktiivin 85/384/ETY 27 artiklassa ei rajoiteta vastaanottavan jäsenvaltion mahdollisuutta edellyttää todistusten esittämistä alkuperäisenä tai oikeaksi todistettuna jäljennöksenä. Kyseisessä artiklassa säädetään erilaisesta tilanteesta eli näiden asiakirjojen aitouden vahvistamisesta niiden aitoutta epäiltäessä.

36 Asetuksen nro 129/92 4 §:n 2 momentin a kohdassa säännelty velvollisuus siitä, että hakijan on liitettävä hakemukseen alkuperäinen todistus tai oikeaksi todistettu jäljennös, ei kuulu direktiivin 85/384/ETY 27 artiklan soveltamisalaan. Italialaisessa säännöksessä säännellään nimittäin kaikkien sellaisten hakemusten sisältöä, joissa asianomainen hakee todistuksen tunnustamista, kun taas direktiivin 27 artikla koskee tilanteita, joissa hakemuksen liitteenä esitettyjen tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen aitoudesta vallitsee perusteltuja epäilyksiä.

37 Asetuksen nro 129/92 4 §:n 2 momentin a kohtaan perustuva velvollisuus rajoittaa EY:n perustamissopimuksen 52 artiklassa (josta on muutettuna tullut EY 43 artikla) ja 59 artiklassa määrättyä sijoittautumisvapautta ja palvelujen tarjoamisen vapautta siltä osin kuin siitä aiheutuu kaikkia hakijoina olevia arkkitehtejä koskevia lisäesteitä ottaen huomioon se vaara, että alkuperäinen tutkintotodistus katoaa, se, että kotijäsenvaltio saattaa viivästyä kyseistä tutkintotodistusta myöntäessään, sekä ne lisätoimenpiteet ja lisäkustannukset, joita jäljennösten oikeaksi todistamisesta aiheutuu.

38 Sen kysymyksen osalta, voidaanko tätä rajoitusta perustella yleiseen etuun liittyvillä pakottavilla syillä, on korostettava, että on yleisen edun mukaista, että arkkitehdin ammattia harjoittavat vain ne, jotka ovat saaneet tietyn pätevyyden, joka voidaan osoittaa tunnustetulla todistuksella. Siten jäsenvaltioilla on oikeus vaatia näyttöä tällaisen todistuksen olemassaolosta.

39 Se, että ainoaksi hyväksyttäväksi näytöksi määritellään asetuksen nro 129/92 4 §:n 2 momentin a kohdassa alkuperäinen tutkintotodistus tai sen oikeaksi todistettu jäljennös, vaikuttaa suhteettomalta tavoiteltavaan päämäärään nähden, sillä tässä säännöksessä estetään kaikki muut keinot, joilla kyseisen todistuksen olemassaolo voidaan osoittaa samanasteisella varmuudella, kuten se, että esitetään kotijäsenvaltion viranomaisten tai ammatillisen järjestön antama todistus tai tunnustus hakijan tutkintotodistuksesta.

40 Näin ollen asetuksen nro 129/92 4 §:n 2 momentin a kohta on ristiriidassa EY:n perustamissopimuksen 52 ja 59 artiklan kanssa ja komission kanneperuste on hyväksyttävä.

Kanneperuste, joka koskee velvollisuutta esittää virallinen käännös kaikista asiakirjoista sekä kansalaisuutta koskeva todistus

41 Asetuksen nro 129/92 4 §:n 2 momentin c kohdassa ja asetuksen nro 776/94 4 §:n 1 momentin c kohdassa säädetään, että todistuksen tunnustamista koskevaan hakemukseen on liitettävä kansalaisuutta koskeva todistus. Asetuksen nro 129/92 4 §:n 3 momentissa ja asetuksen nro 776/94 10 §:ssä säädetään, että kaikista asiakirjoista, joita ei ole laadittu italian kielellä, on esittävä italiankielinen käännös. Siinä jäsenvaltiossa sijaitsevien Italian diplomaatti- tai konsuliviranomaisten, jossa asiakirjat on laadittu, tai virallisen kääntäjän on todistettava nämä käännökset alkuperäistä vastaaviksi.

42 Komissio väittää, että nämä velvollisuudet ovat suhteettomia ja siten EY:n perustamissopimuksen 52 artiklan vastaisia. Kansalaisuutta koskevan todistuksen esittämisvelvollisuuden osalta komissio toteaa, että passin jäljennöksen esittäminen on riittävä osoitus siitä, minkä jäsenvaltion kansalainen hakija on.

43 Alkuperäisiä asiakirjoja vastaaviksi todistettujen käännösten esittämisvelvollisuus pitkittää komission mukaan menettelyä ja aiheuttaa kustannuksia, vaikka tavanomainenkin käännös olisi riittävä.

44 Italian hallitus esittää, että käytännössä näitä velvollisuuksia ei yleensä aseteta. Toimivaltaisten viranomaisten vakiintuneen hallintokäytännön mukaan tunnustamisen osalta pidetään kansalaisuutta koskevan todistuksen sijasta riittävinä myös jäljennöksiä voimassa olevista henkilökohtaisista asiakirjoista. Sitä paitsi käännöksiä tarvitaan huomattavasti vähemmän, jos asiakirjat ovat samoja kuin aikaisemmissa tutkintotodistusten tunnustamismenettelyissä samanlaisten hakemusten yhteydessä esitetyt asiakirjat.

45 Italian hallituksen omista huomautuksista ilmenee tältä osin, että velvollisuutta esittää kansalaisuutta koskeva todistus sekä oikeaksi todistetut jäljennökset kaikista tunnustamista koskevaan hakemukseen liittyvistä asiakirjoista ei voida pitää välttämättömänä eikä sitä voida perustella yleiseen etuun liittyvillä pakottavilla syillä.

46 Asetuksen nro 129/92 4 §:n 2 momentin c kohta ja asetuksen nro 776/94 4 §:n 1 momentin c kohta sekä asetuksen nro 129/92 4 §:n 3 momentti ja asetuksen nro 776/94 10 § ovat siten ristiriidassa EY:n perustamissopimuksen 52 artiklan kanssa.

Saavutettuja oikeuksia koskeva kanneperuste

47 Direktiivin 85/384/ETY 12 artiklassa säädetään direktiivin 3 ja 4 artiklan mukaisia arkkitehdin koulutuksen vähimmäisvaatimuksia koskevasta poikkeuk-

sesta. Jäsenvaltioiden on tunnustettava arkkitehdin ammattinimike myös sellaisille henkilöille, joille toinen jäsenvaltion on antanut todistuksen, jonka mukaan hänellä oli direktiivin 85/384/ETY täytäntöönpanohetkellä oikeus käyttää tässä toisessa jäsenvaltiossa arkkitehdin ammattinimikettä, vaikka hän ei täyttänyt edellä mainittuja vähimmäisvaatimuksia.

48 Asetuksen nro 129/92 11 §:n 1 momentin c ja d kohdassa tunnustetaan arkkitehdin ammattinimike sellaisille henkilöille, joilla oli ennen kyseisen asetuksen voimaantuloa eli 19.2.1992 saakka oikeus käyttää tätä ammattinimikettä jossain toisessa jäsenvaltiossa.

49 Komissio esittää, että viimeinen päivämäärä niiden todistusten voimassaololle, joita voidaan antaa direktiivin 85/384/ETY 12 artiklan perusteella, on sama kuin direktiivin täytäntöönpanon määräaika eli 5.8.1987.

50 Italian hallitus toteaa, että asetuksen nro 129/92 11 §:n 1 momentin c ja d kohdassa vahvistetun määräajan pidentäminen helmikuuhun 1992 saakka johtuu direktiivin viivästyneestä täytäntöönpanosta. Italian hallitus on halunnut antaa asianomaisille sitä määräaikaa vastaavan siirtymäkauden, joka direktiivissä on säädetty oikea-aikaisesti tapahtuneen täytäntöönpanon osalta.

51 Direktiivin 85/384/ETY 12 artiklassa tarkoitettua ilmausta "direktiivin täytäntöönpano" on tulkittava siten, että siinä viitataan päivämäärään, jolloin tämä direktiivi piti viimeistään panna täytäntöön. Direktiivin 85/384/ETY 31 artiklan 1 kohdan mukaan direktiivi piti panna täytäntöön 24 kuukauden kuluessa sen tiedoksi antamisesta eli viimeistään 5.8.1987.

52 Näin ollen jäsenvaltio, joka on saattanut direktiivin 85/384/ETY voimaan viivästyneesti, ei voi pidentää tämän direktiivin 12 artiklassa vahvistettua siirtymäkautta.

53 Siten on todettava, että asetuksen nro 129/92 11 §:n 1 momentin c ja d kohta ovat ristiriidassa direktiivin 85/384/ETY 12 artiklan kanssa.

Pysyvien toimintaedellytysten kieltoa koskeva kanneperuste

54 Komissio katsoo, että asetuksen nro 129/92 9 §:n 1 momentti, jossa kielletään muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneita arkkitehtejä, jotka haluavat tarjota palveluja Italiassa, luomasta sinne pysyviä toimintaedellytyksiä, on ristiriidassa EY:n perustamissopimuksen 59 artiklan kanssa.

55 Italian hallitus vastaa tähän, että kyseisellä kiellolla halutaan korostaa palvelujen tarjonnan väliaikaisuutta. Asetuksen nro 129/92 9 §:n 1 momentissa ei suljeta pois sitä, että palvelujen tarjoaja voi käyttää pysyviä toimintaedellytyksiä näiden palvelujen tarjoamiseksi, kunhan ne eivät muutu "toimiston kotipaikaksi tai sivutoimipaikaksi".

56 Tältä osin on muistettava, että palvelujen tarjonnan väliaikaisuus ei välttämättä sulje pois palvelujen tarjoajan mahdollisuutta luoda itselleen tiettyjä toimintaedellytyksiä (myös hankkimalla käyttöönsä työhuoneen, vastaanottopaikan tai liikehuoneiston) palveluja vastaanottavaan jäsenvaltioon, jos nämä toimintaedellytykset ovat tarpeellisia kyseisten palvelujen tarjoamiseksi (asia C-55/94, Gebhard, tuomio 30.11.1995, Kok. 1995, s. I-4165, 27 kohta ja asia C-145/99, komissio v. Italia, tuomio 7.3.2002, 22 ja 23 kohta, Kok. 2002, s. I-2235).

57 Näin ollen asetuksen nro 129/92 9 §:n 1 momentti on ristiriidassa EY:n perustamissopimuksen 59 artiklan kanssa siltä osin kuin siinä säädetty yleinen kielto estää toiseen jäsenvaltioon sijoittautunutta arkkitehtiä luomasta Italiaan tarpeellisia toimintaedellytyksiä kyseisten palvelujen tarjoamiseksi.

Velvollisuutta tulla kirjatuksi arkkitehtiliiton rekisteriin koskeva kanneperuste

58 Asetuksen nro 129/92 9 §:n 3 momentissa säädetään, että arkkitehdit on myös palvelujen tarjoamisen yhteydessä kirjattava rekisteriin, jonka ovat perustaneet ja jota pitävät yllä arkkitehtiliiton alueosastot ja kansallinen arkkitehtiliitto. Tämä rekisteröiminen tapahtuu arkkitehtiliiton kustannuksella.

59 Kirjaamismenettely määritellään asetuksen nro 776/94 7 ja 8 §:ssä. Italian hallitus on esitellyt menettelyn kulkua esillä olevan oikeudenkäynnin aikana yhteisöjen tuomioistuimen pyynnöstä. Ensimmäisen palvelusuorituksen osalta kirjaamista koskevaan hakemukseen on liitettävä todisteita hakijan pätevyydestä arkkitehdin ammatin harjoittamiseen ja sen tosiasiallisesta harjoittamisesta kotijäsenvaltiossa, minkä lisäksi hakemuksessa on kuvattava palvelussuorituksen luonnetta ja sen mahdollista kestoa sekä mainittava mahdollinen tilapäinen toimipaikka. Hakemuksen vastaanottaneen alueosaston on tehtävä päätöksensä 30 päivän kuluessa. Myöhempien palvelusuoritusten osalta hyväksyminen tapahtuu automaattisesti, ja niistä on ilmoitettava etukäteen. Tietyn alueosaston rekisteriin kirjaaminen ei anna oikeutta tarjota palveluja toisella alueella. Palvelu voidaan suorittaa vasta alueosaston kirjaamisesta tekemän päätöksen jälkeen.

60 Komissio väittää, että kirjaamista koskeva velvollisuus on ristiriidassa direktiivin 85/384/ETY 22 artiklan ja EY:n perustamissopimuksen 59 artiklan kanssa.

61 Italian hallitus esittää, että asetuksen nro 129/92 9 §:n 3 momentti vastaa direktiivin 22 artiklan 1 kohdan kolmatta alakohtaa, sillä tässä jälkimmäisessä säännöksessä sallitaan Italian hallituksen mukaan se, että jäsenvaltiot vaativat arkkitehdin hakemuksesta tehtävää väliaikaista ja automaattista rekisteröintiä. Sitä paitsi Italian hallitus korostaa, että asetuksen nro 129/92 9 §:n 3 momentissa tarkoitettu kirjaaminen ei aiheuta palvelujen tarjoajalle ylimääräisiä kustannuksia, sillä se tapahtuu kyseessä olevan ammattiliiton kustannuksella.

62 On todettava, että vastaanottava jäsenvaltio voi direktiivin 22 artiklan mukaan vaatia automaattista väliaikaista rekisteröintiä sillä edellytyksellä, että tällainen rekisteröiminen ei viivytä tai millään tavalla vaikeuta palvelujen tarjoamista.

63 Italian lainsäädännössä edellytetty kirjaaminen viivästyttää esillä olevassa asiassa palvelujen tarjoamista. Italian hallituksen antamista tiedoista nimittäin ilmenee, että rekisteriin kirjaaminen tehdään 30 päivän kuluessa hakemuksen jättämisestä ja että ensimmäiseen palvelusuoritukseen voidaan ryhtyä vasta sen jälkeen, kun kirjaaminen on tosiasiallisesti tehty.

64 Näin ollen asetuksen nro 129/92 9 §:n 3 momentin mukainen velvollisuus rekisteriin kirjaamisesta viivästyttää arkkitehdin ensimmäistä palvelusuoritusta ja on siis ristiriidassa direktiivin 85/384/ETY 22 artiklan kanssa. Lisäksi velvollisuus kirjaamisesta kunkin sellaisen alueosaston rekisteriin, jonka alueella palvelusuoritus on tarkoitus toteuttaa, vaikeuttaa palvelujen tarjoamista vielä enemmän.

65 Myös tämä kanneperuste on siten hyväksyttävä.

Kanneperuste, jonka mukaan todistuksia ei tunnusteta määräajassa

66 Direktiivin 85/384/ETY 20 artiklan 1 kohdan mukaan toisessa jäsenvaltiossa myönnetyn arkkitehdin tutkintotodistusten tunnustamista koskeva menettely on saatettava päätökseen mahdollisimman nopeasti ja viimeistään kolmen kuukauden kuluessa kaikkien asianomaista koskevien asiakirjojen esittämisestä.

67 Komissio väittää, että Italian viranomaiset eivät kykene noudattamaan asetuksen nro 129/92 4 §:n 6—8 momentissa säädetyssä menettelyssä kyseistä kolmen kuukauden määräaikaa. Komission mukaan sille on tehty asiasta kanteluja, ja se mainitsee esimerkkinä itävaltalaisen arkkitehdin, joka on odottanut hakemustaan koskevaa päätöstä Italian viranomaisilta 17.3.1994 lähtien.

68 Italian hallitus esittää, että suurin osa tapauksista käsitellään määräajassa. Määräajan ylittyminen joissakin tapauksissa on perusteltua direktiivissä säädettyjen poikkeusten vuoksi. Määräajan mahdolliset ylittymiset eivät johdu Italian viranomaisista vaan pikemminkin todistusten tunnustamista hakevien henkilöiden hakemusten puutteellisuudesta. Tämä pätee erityisesti komission mainitsemassa tapauksessa.

69 Tältä osin on todettava, että komissio ei ole kyennyt näyttämään vääräksi Italian hallituksen esittämää selvitystä itävaltalaisen arkkitehdin tapauksesta. Direktiivin 85/384/ETY 20 artiklan 1 kohdan mukaan tunnustamista koskeva määräaika ei ala kulua, mikäli hakemus on puutteellinen.

70 Koska komissio ei ole näyttänyt konkreettisesti toteen, että direktiivin 85/384/ETY 20 artiklan 1 kohtaa olisi rikottu, kyseinen kanneperuste on hylättävä.

71 Kaiken edellä esitetyn perusteella on todettava, että

Italian tasavalta ei ole noudattanut direktiivin 85/384/ETY 12, 22, 27 ja 31 artiklan mukaisia velvoitteitaan eikä asetuksen nro 129/92 9 §:n 1 momentissa säädetyn kiellon osalta EY:n perustamissopimuksen 59 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se

— ei ole toteuttanut kaikkia tarpeellisia toimenpiteitä pannakseen täytäntöön direktiivin 85/384/ETY 4 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan ja 2 kohdan sekä 11 artiklan k alakohdan seitsemännen luetelmakohdan ja 14 artiklan

— ei ole toteuttanut kaikkia tarpeellisia toimenpiteitä säätääkseen tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen automaattisesta tunnustamisesta direktiivin 85/384/ETY 2, 3, 7, 8 ja 9 artiklan mukaisesti

— on antanut asetuksen nro 129/92 4 §:n 2 momentin a kohdan, jossa EY:n perustamissopimuksen 52 ja 59 artiklan vastaisesti vaaditaan yleisesti, että todistuksen tunnustamista koskevaan hakemukseen on liitettävä alkuperäinen tutkintotodistus tai oikeaksi todistettu jäljennös

— on antanut asetuksen nro 129/92 4 §:n 2 momentin c kohdan ja asetuksen nro 776/94 4 §:n 1 momentin c kohdan, joissa EY:n perustamissopimuksen 52 artiklan vastaisesti vaaditaan yleisesti, että todistuksen tunnustamista koskevaan hakemukseen on liitettävä kansalaisuutta koskeva todistus

— on antanut asetuksen nro 129/92 4 §:n 3 momentin ja asetuksen nro 776/94 10 §:n, joissa EY:n perustamissopimuksen 52 artiklan vastaisesti vaaditaan että kaikista todistuksen tunnustamista koskevaan hakemukseen liitetyistä asiakirjoista on aina annettava virallinen käännös

— on antanut asetuksen nro 129/92 11 §:n 1 momentin c ja d kohdan, joissa direktiivin 85/384/ETY 12 artiklan vastaisesti säädetään tiettyjen sellaisten todistusten tunnustamisesta, jotka on annettu 5.8.1987 jälkeen

— on pitänyt voimassa asetuksen nro 129/92 9 §:n 1 momentin, joissa EY:n perustamissopimuksen 59 artiklan vastaisesti kielletään yleisesti muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneita arkkitehtejä, jotka haluavat tarjota palveluja Italiassa, perustamasta sinne kotipaikkaa tai sivutoimipaikkaa

— on asetuksen nro 129/92 9 §:n 3 momentissa ja asetuksen nro 776/94 7 ja 8 §:ssä vahvistanut toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneille arkkitehdeille, jotka haluavat tarjota palveluita Italiassa, velvollisuuden rekisteröityä alueellisesti toimivaltaiseen arkkitehtiliiton alueosastoon, ja viivästyttää tällä muodollisuudella direktiivin 85/384/ETY 22 artiklan vastaisesti kyseisten arkkitehtien ensimmäistä palvelusuoritusta Italiassa.

72 Kanne on hylättävä muilta osin.

Oikeudenkäyntikulut

73 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska seitsemän komission esittämästä kahdeksasta kanneperusteesta on hyväksytty ja Italian tasavalta on siten hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut, koska komissio on sitä vaatinut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Italian tasavalta ei ole noudattanut tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta arkkitehtuurin alalla sekä toimenpiteistä sijoittautumisoikeuden ja palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi 10 päivänä kesäkuuta 1985 annetun neuvoston direktiivin 85/384/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivin 85/384/ETY muuttamisesta Portugalin liittymisen vuoksi 27.1.1986 annetulla neuvoston direktiivillä 86/17/ETY (EYVL L 27, s. 71, ja direktiiviä koskeva oikaisu EYVL L 87, s. 36) 12, 22, 27 ja 31 artiklan mukaisia velvoitteitaan eikä asetuksen nro 129/92 9 §:n 1 momentissa säädetyn kiellon osalta EY:n perustamissopimuksen 59 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se**

— ei ole toteuttanut kaikkia tarpeellisia toimenpiteitä pannakseen täytäntöön direktiivin 85/384/ETY 4 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan ja 2 kohdan sekä 11 artiklan k alakohdan seitsemännen luetelmakohdan ja 14 artiklan

— ei ole toteuttanut kaikkia tarpeellisia toimenpiteitä säätääkseen tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen automaattisesta tunnustamisesta direktiivin 85/384/ETY 2, 3, 7, 8 ja 9 artiklan mukaisesti

— on antanut tasavallan presidentin asetuksen nro 129/92 4 §:n 2 momentin a kohdan, jossa EY:n perustamissopimuksen 52 ja 59 artiklan (joista on muutettuna tullut EY 43 artikla ja EY 49 artikla) vastaisesti vaaditaan yleisesti, että todistuksen tunnustamista koskevaan hakemukseen on liitettävä alkuperäinen tutkintotodistus tai oikeaksi todistettu jäljennös

— on antanut asetuksen nro 129/92 4 §:n 2 momentin c kohdan ja korkeakouluasioista sekä tieteellisestä ja teknisestä tutkimuksesta vastaavan ministeriön asetuksen nro 776/94 4 §:n 1 momentin c kohdan, joissa EY:n perustamissopimuksen 52 artiklan vastaisesti vaaditaan yleisesti, että todistuksen tunnustamista koskevaan hakemukseen on liitettävä kansalaisuutta koskeva todistus

— on antanut asetuksen nro 129/92 4 §:n 3 momentin ja asetuksen nro 776/94 10 §:n, joissa EY:n perustamissopimuksen 52 artiklan vastaisesti vaaditaan, että kaikista todistuksen tunnustamista koskevaan hakemukseen liitetyistä asiakirjoista on aina annettava virallinen käännös

— on antanut asetuksen nro 129/92 11 §:n 1 momentin c ja d kohdan, joissa direktiivin 85/384/ETY 12 artiklan vastaisesti säädetään tiettyjen sellaisten todistusten tunnustamisesta, jotka on annettu 5.8.1987 jälkeen

— on pitänyt voimassa asetuksen nro 129/92 9 §:n 1 momentin, joissa EY:n perustamissopimuksen 59 artiklan vastaisesti kielletään yleisesti muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneita arkkitehtejä, jotka haluavat tarjota palveluja Italiassa, luomasta sinne kotipaikkaa tai sivutoimipaikkaa

— on asetuksen nro 129/92 9 §:n 3 momentissa ja asetuksen nro 776/94 7 ja 8 §:ssä vahvistanut toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneille arkkitehdeille, jotka haluavat tarjota palveluja Italiassa, velvollisuuden rekisteröityä alueellisesti toimivaltaiseen arkkitehtiliiton alueosastoon, ja viivästyttää tällä muodollisuudella direktiivin 85/384/ETY 22 artiklan vastaisesti kyseisten arkkitehtien ensimmäistä palvelusuoritusta Italiassa.

2) Kanne hylätään muilta osin.

3) Italian tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Jann von Bahr Edward

La Pergola Timmermans

Julistettiin Luxemburgissa 21 päivänä maaliskuuta 2002.

R. Grass P. Jann

kirjaaja viidennen jaoston puheenjohtaja